

Valtioneuvoston tiedonanto Eduskunnalle
Euroopan yhteisön jäsenyydestä

ISBN 951-47-6044-1

Helsinki 1992. Valtion painatuskeskus

Hallitus on päättänyt, että Suomi hakee Euroopan yhteisön jäsenyyttä, jos eduskunta hyväksyy tässä tiedonannossa ilmaistun hallituksen kannan.

Euroopan murros on lopettanut kylmän sodan kahtiajaon maanosassamme. ETYK-maat rakentavat yhtenäistä Eurooppaa yhteisesti hyväksytyltä arvoperustalta. Euroopan yhteisöstä on tullut koko Euroopan poliittisen ja taloudellisen kehityksen kannalta keskeinen tekijä.

Suomelle keskeisistä viiteryhmistä, Pohjoismaista ja EFTA-maista, Itävalta ja Ruotsi ovat hakeneet EY:n jäsenyyttä. Sveitsin hallitus on asettanut jäsenyyden tavoitteeseen ja kysymys on esillä myös muissa EFTA-maissa. Euroopan talousalueen muodostaminen on Suomelle tärkeää, mutta se uhkaa jäädä väliaikaiseksi ratkaisuksi. Näin muuttuneessa tilanteessa se ei voi täysimääräisesti turvata Suomen etuja.

Uudessa tilanteessa Suomen kansalliset edut näyttävät olevan parhaiten turvattavissa Euroopan yhteisön jäsenenä.

Suomen talouselämän kannalta on välttämätöntä, että sillä on yhdenvertaiset toimintaedellytykset kilpailijoidensa kanssa päämarkkinoillaan. Myös yhteiskunnan kansalaisilleen tarjotun sosiaaliturvan sekä palvelujen ylläpitäminen ja kehittäminen riippuvat viime kädessä talouden kantokyvystä.

Suomen kansalaisille ja suomalaisille yhteisöille EY-jäsenyyden tarjoaa yhdenvertaisen aseman muiden yhteisömaiden kanssa sekä tasavertaiset mahdollisuudet osallistua tutkimus-, koulutus-, kulttuuri- ja muuhun yhteistyöhön.

Yhteisön jäsenenä Suomi voi tasavertaisesti osallistua päätöksentekoon kaikilla yhteisön toimialoilla. Tämä koskee yhteisön tulevan kehityksen suuntaviivoja, uusien säännösten luomista ja vanhojen muuttamista sekä yhteistyöedellytyksiä ympäristönsuojeluun, sosiaali- ja terveys-

politiikkaan, tutkimukseen, koulutukseen, työelämään, kuluttajansuojeluun, tasa-arvoon ja yhteiskuntapolitiikan muihin lohkoihin liittyvissä kysymyksissä. Osallistumalla päätöksentekoon voimme myös parhaiten tukea kestävää kehitystä ja korkeaa normitasoa, mitkä ovat yhteisönkin omaksumia periaatteita. Samoin voimme tukea sosiaalisten miniminormien vahvistamista Euroopan yhteisössä.

EY-jäsenyyden edellyttää Suomelta yhteisön voimassaolevan säännösten ja menettelytapojen, poliittisen yhteistyön saavutetun tason sekä yhteisön peruskirjoissa mainittujen tavoitteiden hyväksymistä.

Neuvotteluissa pyritään saamaan aikaan selkäläiset liittymisehdot ja järjestelyt, jotka ovat tarpeen Suomen erityisolosuhteiden huomioon ottamiseksi. EY-jäsenyyteen sopeutumista helpotetaan lisäksi kansallisilla toimenpiteillä.

Euroopan yhteisöstä kehittyvä Euroopan unioni, jonka ulko- ja turvallisuuspolitiikka kattaa periaatteessa kaikki turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Sen tavoitteena ovat yhteisten arvojen, perusetujen ja itsenäisyyden takaaminen, jäsenten kaikinpuolisen turvallisuuden vahvistaminen, rauhan ylläpitäminen ja kansainvälisen yhteistyön edistäminen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen. Jäsenmaita velvoittavat keskinäinen solidaarisuus ja yhteisten tavoitteiden edistäminen.

Suomi tukee ETYK:in periaatteiden kuten ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion vahvistamista ja yhtenäisen Euroopan rakentamista. Muuttuneessa Euroopassa, jossa ei ole enää kylmän sodan kahtiajakoa, Suomen puolueettomuuden ydintä voidaan luonnehtia sotilalliseksi liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi. Tämän politiikan keskeinen tavoite on Pohjois-Euroopan vakauden ja turvallisuuden ylläpitäminen ja vahvistaminen. Tätä tavoitetta tukevat naapurisuhteiden kehitys Venäjän kanssa, Pohjoismaiden yhteisön vahvistuminen sekä Itämeren yhteistyön luominen.

Maastrichtin sopimuksessa yhteisön piiriin hyväksyttiin puolustuspoliittisen yhteistyön kehittäminen. Sen lähtökohtana on jäsenmaiden turvallisuus- ja puolustuspoliittisten perusratkaisujen kunnioittaminen. EY:n tavoitteena on erityisesti kriisinhallintavalmiuksien kehittäminen, jossa välineenä voidaan käyttää Länsi-Euroopan unionia (WEU). Uusia ratkaisuja puolustusyhteistyön sisällöstä harkitaan vuonna 1996.

Suomen lähtökohtana Euroopan yhteisössä on itsenäinen puolustus. Suomi ylläpitää turvallisuusympäristönsä nähden uskottavaa kansallista puolustuskykyä. WEU:n jäsenyys ei ole EY-jäsenyyden edellytys. Suomen ratkaisut jatkossa riippuvat siitä, millä tavoin WEU:n asema Euroopan yhteisön ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttajana muotoutuu.

EY-jäsenyys edellyttää, että inflaatio ja korot saadaan alhaiselle tasolle, valuuttakurssi säilytetään vakaana sekä julkisen talouden alijäämä ja velka rajoitetaan mahdollisimman pieneksi. Hallitus selvittää talous- ja rahaunionin eri vaiheiden vaikutukset Suomen kansantalouteen ja päättää tarvittavista talouspoliittisista toimenpiteistä.

Kansantalouden saattamiseksi EY:n jäsenyyden edellyttämään kuntoon ja teollisuuden kilpailukyyn parantamiseksi laaditaan kattava talous- ja teollisuuspoliittinen ohjelma, jota toteuttamalla nostetaan teollisuuden ja viennin osuutta kansantaloudessa, kehitetään verorakennetta yhteisön verorakenteen suuntaan, parannetaan P&K-teollisuuden toimintaedellytyksiä, sopeutetaan julkisen sektorin kehitystä taloudelliseen kehitykseen, lisätään joustavuutta työelämässä ja parannetaan muutenkin talouselämän toimivuutta.

EY:n tullijärjestelmään siirryttäessä pyritään teollisuuden etujen turvaamiseksi tarvittavin osin neuvottelemaan siirtymäjärjestelyjä. Maatalousperäisestä raaka-aineesta riippuvaisen elintarviketeollisuutemme kilpailuedellytykset pyritään turvaamaan luomalla sille tasavertainen asema kilpailijoihin nähden raaka-aineen saatavuuden ja hinnan osalta. Neuvotteluissa pyritään turvaamaan mahdollisuudet jatkaa ja kehittää Suomelle tärkeitä taloudellista yhteistyötä Venäjän ja erityisesti sen Suomeen rajoittuvien alueiden kanssa.

Suomelle on elintärkeää, että pystymme EY:n jäsenenäkin mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntämään uusiutuvia luonnonvarojamme. Erityisen tärkeää on se, että voimme käyttää metsien kasvua teollisuuden raaka-aineena ja energianlähteenä. Suomen pohjoisen luonnon haavoittuvuus ja erityinen herkkyys saastumisen vaikutuksille on otettava huomioon arvioitaessa EY:n suojelutoimien vaatimustasoa Suomen olojen kannalta. Korkea vaatimustaso ympäristönsuojelussa sekä ympäristönäkökohtien sisällyttäminen muuhun yhteisöpolitiikkaan ovat Suomen lähtökohtia.

EY:n maatalouspolitiikan lähtökohtiin kuuluu, että vähemmän suotuisilla maatalousalueilla tarvitaan erityisjärjestelyjä. Yhteisö on kiinnittänyt erityistä huomiota maatalouden merkitykseen alueiden elinvoiman säilyttäjänä ja maatalousväestön tulotason turvaajana. Suomi pyrkii siihen, että nämä tavoitteet toteutuvat myös Suomessa.

Suomen kylmästä ilmastosta ja muista luonnonolosuhteista johtuen keskeisiä neuvottelutavoitteita Suomelle ovat maatalouden tuotantomahdollisuuksien säilyttäminen ja EY:n aluetukijärjestelmän kehittäminen pohjoiset olosuhteet huomioonottavaksi.

Perustan maatalouden kansallisille toimenpiteille luo elinkeinon kansantaloudellisen aseman muuttuminen EY-jäsenyyden seurauksena. Toimittaessa yhteismarkkinoilla yhteisellä hintatasolla muiden jäsenmaiden kanssa kuluttajalle ei muodostu hyvinvointitappiota kotimaisista elintarvikkeista. Maataloustuotteiden ja elintarviketalosteiden asema tulee samaksi kuin teollisuustuotteiden. Jäsenenä Suomen etujen mukaista on säilyttää maataloustuotanto ja elintarviketaloste kotimarkkinoita varten mahdollisimman korkeana ja myös hyödyntää laajoja yhteismarkkinoita ja siten pitää maaseutu asuttuna ja elinvoimaisena.

Jäsenyyden tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen maataloudessa on kuitenkin mahdollista vain, jos elinkeino on kilpailukykyinen. Kilpailukyky riippuu olennaisesti niistä ehdoista, joilla Suomi voi liittyä EY:n jäseneksi ja kansallisista toimista kilpailukyyn parantamiseksi. Toimittuaan täysin erilaisessa kilpailuympäristössä ei maatalous nykyisellään pysty vastaamaan EY-jäsenyyden haasteeseen. Maata-

louden saattamiseksi kilpailukykyiseksi ja sopeutumisongelmien lieventämiseksi toteutetaan laaja toimenpiteiden sarja, joista osan muodostavat siirtymäkauden toimenpiteet ja osan pysyvät muutokset elinkeinon toimintaedellytyksissä.

Siirtymäkauden aikana maatalojen kilpailukykyä parannetaan keventämällä niiden pääomasäätöä ja turvataan edullisen pääoman saanti välttämättömällä rakennerationalisointia ja tuotannon uudelleen suuntaamista varten. Maatalouteen liittyvää verotusta kokonaisuudessaan ja erityisesti sukupolvenvaihdoskäytäntöä muutetaan siten, että tasavertainen kilpailuasema turvataan. Myös tehostuvan maatalouden ympäristönsuojeluinvestoinnit järjestetään siten, että niistä ei tule ylimääräistä kilpailurasitetta. Sosiaaliturvaa kehitetään tuotannosta luopuvien viljelijöiden aseman turvaamiseksi. Maatalouden ulkomaankauppajärjestelmän sopeuttamista EY-järjestelmään aletaan valmistella välittömästi. Maatalouspolitiikan muutostarpeet ja maatalousmäärärahojen uudelleen kohdentaminen kokonaisbudjetin puitteissa otetaan tarkastelemaan.

Neuvotteluissa pyritään varmistamaan se, että aluepolitiikassa Suomen erityisolosuhteet otetaan riittävästi huomioon. Tämä koskee eri-

tyisesti pohjoisia ilmasto-olosuhteita sekä yksipuolisesta tuotantorakenteesta, pitkistä etäisyyksistä ja harvasta asutuksesta aiheutuvia sosiaalis-taloudellisia ongelmia.

Poliittiseen päätöksentekojärjestelmään ja oikeusjärjestykseen sekä Ahvenanmaan erityisasemaan liittyvät kysymykset on otettu selvitettäväksi. Hallitus on asettamassa komitean, jonka tehtävänä on selvittää, miten Suomea koskevat yhdentymisratkaisut vaikuttavat eduskunnan, tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulkopoliittisiin ja kansainvälisiin asioita koskeviin valtaoikeuksiin ja niihin liittyviin päätöksenteko- ja työnjakojärjestelmiin. Selvityksen perusteella tehdään tarvittavat ehdotukset muutoksiksi valtiosääntöömme.

Hallitus pitää tärkeänä, että jäsenyysneuvottelut voidaan käydä samaan aikaan jäsenyyttä hakeneiden muiden EFTA-maiden kanssa.

Hallitus pitää huolen siitä, että eduskunta ja sen valiokunnat voivat tiiviisti seurata hakemuksen käsittelyä sekä neuvottelujen aloittamista ja kulkua.

Ennen jäsenyyteen johtavan neuvottelutuloksen lopullista hyväksymistä on tarkoituksena järjestää asiasta neuvoa-antava kansanäänestys.

ISBN 951-47-6044-1